

"היה זה ביום השחרור"- משחזר הרב הראשי של היום, הרה"ג ר' ישראל מאיר לאו. "לקראת אחר הצהריים חגו מטוסים מעל המחנה. היה ברור כי האמריקאים הגיעו, המלחמה עומדת להסתיים. אנשים רצו לעבר השערים אך הגרמנים ימ"ש קצרו בהם ללא רחמים, כן, גם אז... רצתי גם אני לשם, כשלפתע מגיח מולי חייל אמריקני. עבורי, ילד מן המחנות, הוא היה מאיים באותה מידה כגרמני.. " אך אותו חייל הבין מיד כי הילד הזה – יהודי הוא..."

"עקפתי את הערימות"- משחזר אותו חייל, שהיה הרב הצבאי האמריקאי, הרב הרשל שכטר- "ניגשתי לילד, חיבקתי אותו, ובחיוך כשהדמעות ניגרות מעיני שאלתי: "בן כמה אתה, ילד?" הילד הביט בי בתימהון, ובפה חסר שיניים (תוצאת הרעב המתמשך-) וענה לי באידיש מהולה בגרמנית- "איזו מין שאלה היא זו? ממילא אני מבוגר ממך, אז מה זה חשוב בן כמה אני?"

"מבוגר ממני?" תמהתי... "למה אתה חושב זאת?"

"כי אתה-" השיב הילד ברצינות רבה- "אתה צוחק ובוכה ומרגיש... ואני- לצחוק כבר שכחתי, ולבכות כבר אינני יכול... אז אמור לי- מי מבוגר משנינו?!...!"

(עדות, ר. ל-ן, עמ' 352)

והיו גם מילים...

מכתבים אחרונים, פתקים ובהם מילים ספורות, פיסות שהושלכו מרכבות, קרעים שנותרו מיותמים לאחר המבול. "אינני יכולה לתאר לך מה מדכאת המחשבה כי לעולם לא נוכל לצאת מכאן. אני גם מפחדת שיגלו אותנו ויירו בנו כדור"- כותבת חנה בת ה-13 ביומנה. מילים אחרונות... וגם: "איש לא יוכל להבין שילדה בת 13 מרגישה את עצמה בודדה בעולם..."

"שלושם ברחו שני בחורים, לכן העמידו אותנו בשורה וכל חמישי הרגו... אני עדיין חי, אבל מי יודע עד מתי?...". כותב חיים בן 14.

"לילדי היקרים משה ובילה... זכרו תמיד כי אתם יהודים... לעולם אל תשכחו זאת...". אם לילדיה, הונגריה.

"האמנם יישארו יהודים בעולם, לאחר שנלך מכאן?... הם לא אומרים מאומה לאן אנו הולכים...". בן לאביו, הונגריה.

ה' ינקום דמם.

משימת שורשים יהודית- ש.ב. :

- 1) חשבי מה המשותף בין השיר "פרפר" לבין השיר "קחון קטן". פרטי על התאור, הסמל והתחושות.
- 2) מהו הניגוד בין פרח הקחון לבין מקום גידולו?
- 3) **עונג בית**: ילדי הגטו העדיפו לצייר פרחים ופרפרים גם בזמנים הקשים. חשבי: מה ניתן ללמוד מכך?
- 4) **עונג בית**: הסבירי את תשובתו של הילד ישראל מאיר לאו: "אני יותר גדול ממך"- האמנם?
- 5) חשבי כיצד ניתן להשאיר זכר לאותם ילדים שנספו בשואה.
- 6) "קל נקמות ה'-" ומה עלינו להסיק מכך?
- 7) מהי הנקמה האמיתית באומות העולם חרף רצונם להשמידנו?
- 8) לקראת שבת פרשת "זכור", עייני בספר החינוך מצווה תר"ג: "לזכור מה שעשה לנו עמלק" ומצאי 1. מהו הטעם למצווה זו 2. ומהם שרשיה.

☞ את תשובותייך כתבי במחברת בצמוד לחוברת זו. בהצלחה.